

ဣန္ဒြိယယဉ်ကျေးမှုမှ ယိုးဒယားယဉ်ကျေးမှုသို့

လူထုဂျာနယ်၊ ၁၉၅၁ ခု၊ အမှတ် ၂၃၊ နှာ ၂၂-၃၁-၃၂ ထိ။

ရှေးဟောင်းဣန္ဒြိယယဉ်ကျေးမှု ကမ္ဘာတွင် အောင်ပွဲဆင်ခဲ့ကြောင်း အခိုင်အမာ အမှတ်အသားများကို ယိုးစယား ယဉ်ကျေးမှုထဲတွင် ယနေ့တိုင် ထင်ရှားစွာ တွေ့နိုင်ပေသေးသည်။

ဟိန္ဒူနိုင်ငံတော်

ခရစ်နှစ် စတင်သောအချိန်ကပင် အင်ဒိုချိုင်းနားနှင့်အင်ဒိုနီးသျှားအရပ်များသို့ ဣန္ဒြိယယဉ်ကျေးမှု အရိန်အဟုန် တိုးဝင်ပျံ့နှံ့စပြုခဲ့လေသည်။ ခရစ်နှစ်(၄)ရာစုတိုင် ရောသောအခါ အဆိုပါဒေသများတွင် ဟိန္ဒူနိုင်ငံတော်ကြီး တည်ထောင် ပြီးသား ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။

ရှေးဟောင်းဣန္ဒြိယယဉ်ကျေးမှု ပြန့်ကျယ်လာပုံကို လေ့လာရာဝယ် သျှာမ်း(ယိုးစယား)ပြည်မှာ အရေးအကြီးဆုံး သောဒေသတခု ဖြစ်လေသည်။ အကြောင်းသော်ကား ယိုးစယားပြည်၏ အဖက်ဖက်သော ဘဝအစိတ်အပိုင်းများတွင် ဣန္ဒြိယယဉ်ကျေးမှု စူးဝင်ပျံ့နှံ့နေပုံမျိုး အခြားမည်သည့်တိုင်းပြည်တွင်မှ စူးဝင်ပျံ့နှံ့နေခြင်း မရှိခဲ့ပေ။

ဖရား

အခြားသော အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများကဲ့သို့ပင် ယိုးစယားပြည်သည်လည်း ဘာသာရေးကို အထွတ်အထိပ် ထား သော တိုင်းပြည်တပြည် ဖြစ်လေသည်။ ယနေ့တိုင်အောင် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် လူထု၏ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာတရပ် ဖြစ်ပေ သည်။ ယိုးစယားပြည် ကျေးလက်တောရွာများနှင့်မြို့များတွင် ယနေ့တိုင်အောင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရဟန်းတော်များကို ဖူး တွေ့နိုင်ပေသည်။ ယိုးစယားဘာသာအခေါ်အားဖြင့် ရဟန်းတော်များကို "ဖရား"ဟုခေါ်ကြလေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေ အားလုံးကိုပင် ယိုးစယားဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုပြီးလည်း တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

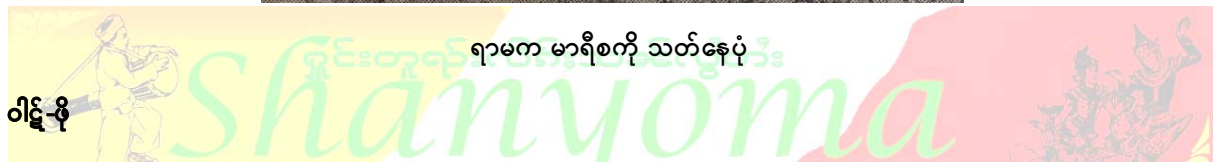
သို့သော်လည်း များသောအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေများကို ပြန်ဆိုကြရာဝယ် ဗာလီနှင့်ဂျာဗာဘာသာများမှတစ်ဆင့် ယိုးစယားဘာသာသို့ ပြန်ဆိုကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ပါဠိဘာသာမှ တိုက်ရိုက်ပြန်ဆိုထားချက်များကိုလည်း အများအပြားတွေ့ရပေသေးသည်။

အံကိုရ်ဝါဠိဘုရားကျောင်း ခေါင်းဆယ်လုံးဘီလူး

ပါဠိတတ်ပေါသော ယိုးစယား

ပါဠိဘာသာကို တကယ်တတ်ကျွမ်းသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ရဟန်းတော်များကို ယိုးစယားတွင် တွေ့ရသကဲ့သို့ အခြားမည်သည့်ဒေသတွင်မှ တွေ့ရမည် မဟုတ်ပေ။ ဤအချက်ကိုကား အတော်စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းသောအချက်တခု ဖြစ်ပေသည်။ ဣန္ဒိယတွင် ဗာရာဏသီ၊ မြန်မာပြည်တွင် မန္တလေး၊ ယိုးစယားတွင် ဗန်ကောက်ဟု မှတ်တမ်းတင်ရလောက်အောင် ဗန်ကောက်သည် ယိုးစယားလူမျိုးဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ အချက်အချာဒေသတခု ဖြစ်လေသည်။

ဗန်ကောက်မြို့တွင် ဘုရားကျောင်းအမြောက်အမြားကို တွေ့ရသကဲ့သို့ မည်သည့်မြို့တွင်မှ တွေ့နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ဗန်ကောက်တွင် လှပခမ်းနားသော ဘုရားကျောင်းပေါင်း(၅၀၀)ကျော်မျှ တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ ဘုရင့်ဘုရားကျောင်းတော်တွင် အဖိုးအနုဂ္ဂထိုက်သော စိန် ပုလဲ ရတနာများ ခြယ်စီထားသော ရွှေဆင်းတုတော်များကိုပင် တွေ့နိုင်ပေသည်။ ထိုဘုရားကျောင်းတော်သို့ လူမြင်တိုင်း သွားရောက်ထွက်ဝင်ခွင့် မရှိပေ။ "ဝဋ်ဖို"ခေါ်သော ဘုရားကျောင်းမှာ ယိုးစယားပြည်၏ အကြီးဆုံးသော ဘုရားကျောင်းတခု ဖြစ်လေသည်။

ယိုးစယားဘာသာအားဖြင့် ဘုရားကျောင်းကို "ဝဋ်"ဟုခေါ်၍ အကြီးဆုံးကို "ဖို"ဟုခေါ်သည်။ ၎င်းဘုရားကျောင်းရှိ ဗုဒ္ဓ၏ ရွှေသာလျောင်းရုပ်ပွားတော်ကြီးမှာ ၉၆ ပေ အလျားရှည်၍ အချိုးအစား ကျနစွာ သပ္ပာယ်လှပေသည်။

သပိတ်သွတ်ပွဲများ

ယိုးစယားပြည်တွင် ဟိန္ဒူတို့၏ ဓလေ့ထုံးစဉ်များ အစဉ်အဆက်ကပင် ပြန့်ပွားလာခဲ့ပေသည်။ သီတင်းကျွတ်လ (လကွယ်နေ့)တွင် "ပိတုပက္ခ"ခေါ်သောနှစ်စဉ်သပိတ်သွတ်ပွဲများကို ဣန္ဒိယမှာကဲ့သို့ပင် ယိုးစယားတွင်လည်း ကျင်းပလေ့ရှိပေသည်။ ယိုးစယားလူမျိုးများသည် "သဒ္ဓ"ခေါ် ကုဗ္ဗိယထမင်းကျွေးခြင်းများကိုလည်း ပြုလုပ်လေ့ရှိကြ၏။ ပုဂျာရီခေါ် ဆွမ်းတော်ပွဲသိမ်းသူများနှင့်ပုရောဟိတ်ခေါ် ယစ်ပွဲခေါင်းဆောင်များလည်း ယခုတိုင် စဉ်လာမပျက် ဆက်လက်တည်ရှိနေတုန်းပင် ဖြစ်၏။

မင်းပုရောဟိတ်ကို "ဝါမဒေဝ"ဟု ခေါ်၏။ ရာမယဏတွင် ပါသော ဇာတ်လိုက်ရာမစန္ဒ၏ ပုရောဟိတ်အမည်လည်း ဝါသုဒေဝပင် ဖြစ်သည်။

ယိုးဇယားစာလုံးပုံ

ယိုးဇယားဘာသာစကားနှင့်စာပေများတွင်လည်း ဣန္ဒြိယ၏အရှိန်အစော် လွှမ်းမိုးမှု အရိပ်အရောင် မပျောက်ကွယ်နိုင်ခဲ့ပေ။ ယိုးဇယားစာလုံး(အက္ခရာ)များ၏ မူလဘူတဌာနမှာ ဣန္ဒြိယသာလျှင် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘောဒီယန် အက္ခရာစဉ်ကို အတုခိုးကာ ယိုးဇယားအက္ခရာကို တီထွင်ခဲ့လေသည်။ ကမ္ဘောဒီယန်းအက္ခရာများမှာ ဣန္ဒြိယတောင်ပိုင်းစာလုံးများမှ ပြောင်းကူးတိုးချဲ့လာသောစာလုံးပုံများ ဖြစ်လေသည်။

ဣန္ဒြိယအုပ်စိုးမှု

ဣန္ဒြိယတောင်ပိုင်းမှ ရရှိသော ကျောက်စာ၊ ကြေးစာများ(၆-ရာစုမှ ၈ ရာစုအထိ)တွင် ပါသော စာလုံးများနှင့် ကမ္ဘောဒီယန်းစာလုံးများမှာ တထပ်တည်း တူမျှလေသည်။ ကမ္ဘောဒီယားတွင် ၁၃ ရာစုအထိ ဣန္ဒြိယနိုင်ငံတော် အုပ်စိုးမှု ရှိခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင် ယိုးဇယားဘာသာစကား၌ သက္ကတစကားလုံး အများအပြား ပါဝင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မြို့အမည် လူအမည်များ

ယိုးဇယားပြည် မြို့နယ်များ၏ အမည်ကိုလည်း များသောအားဖြင့် သက္ကတအမည်များဖြင့် မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။ ရာဂျပုရီး ပရာကျိနပုရီ အယိုချား မဟာရာသျှတြ၊ ဆွရာသျှတြ၊ ရံဂဒေဝ ဓရမရာဂျ အစရှိသော အမည်များကို ကြည့်ပါက အဘယ်မျှ ဣန္ဒြိယဆန်နေသည်ကို သိနိုင်ပေသည်။ လူနာမည်များကိုလည်း သက္ကတဘာသာဖြင့်သာ မှည့်ခေါ်လေ့ရှိကြပေသည်။

ပထဝီအမြင်
ယိုးဇယားတွင် ပုရာဏာဘက်ဆိုင်ရာစာပေများမှာ အလွန်ကြွယ်ဝလှပေသည်။ ပထဝီဝင်အမြင်ဖြင့် ကြည့်ရှုက ယိုးဇယားသည် ဣန္ဒြိယနှင့်တရပ်ပြည်၏ တံတားသဘွယ်ဖြစ်နေကြောင်း မြင်ရပေမည်။ ယိုးဇယားစာပေနှင့်အနုပညာများ ပေါ်တွင် ထင်နေသောအမှတ်အသားများမှာ ပထဝီဝင်အမြင်ဖြင့် မြင်ရသောအမြင်ကို မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေထူနေကြပေသည်။

သမုဒ္ဒရာမွေပုံ

ကိုယ်ပိုင်မှု

ယိုးဒယားယဉ်ကျေးမှုသည် ဣန္ဒိယ တရပ် ကမ္ဘာဒီးယားတိုင်းပြည်များ၏ ယဉ်ကျေးမှုများကို ခံယူ၍ ယိုးဒယားသဘာဝကျအောင် တိုးချဲ့ပြုပြင်ထားခဲ့လေသည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ဤကဲ့သို့ သဘာဝကျအောင် ဇာတ်သွင်းထားခြင်းကြောင့်လည်း ယိုးဒယားစာပေသည် ကိုယ်ပိုင်မှုနှင့်တည်ရှိခဲ့ပေသည်။

အပြင်အပမူ ရောက်ရှိလာသော ယဉ်ကျေးမှုများကို ကြေကျက်အောင် ချက်ပစ်၍ ယိုးဒယားစာပေသမားများက မူရင်းသဘော သက်ရောက်အောင် ရေးသားစီကုံးခဲ့ကြလေသည်။ ပန်းချီဂီတစသော အနုပညာရပ်အားလုံးကိုလည်း စာပေအလားတူ ကိုယ်ပိုင်မှုဖြင့် ဇာတ်သွင်းပစ်လိုက်ကြလေသည်။

ယိုးဒယားစာပေတွင် ကဗျာအလားတူပင် စကားပြေမှာလည်း အပြည့်အစုံ တိုးတက်ခဲ့လေသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားရှိသော ဥပဒေစာပေအလားတူ ယိုးဒယားဘာသာ ဥပဒေစာပေ ရှိနေခြင်းမှာလည်း ယိုးဒယားစကားပြေ၏ အထက်တန်းကျကြောင်း ခိုင်မာသော အထောက်အထားတခု ဖြစ်ပေသည်။

ရာမပုံဝတ္ထု

ယိုးဒယားဥပဒေစာပေများ၏ အခြေခံမှာ မနုဓမ္မသတ် ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော်လည်း ယိုးဒယားယဉ်ကျေးမှု၏ မေ့ဖျောက်မရနိုင်အောင်သော အကြီးဆုံးအပိုင်းမှာ နေရာတကာတွင် ရာမပုံဝတ္ထု၏ လွှမ်းမိုးခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ရာမယဏတွင် ပါသော ပုံဝတ္ထုမှာ ယိုးဒယားယဉ်ကျေးမှုများအတွင်းသို့ နက်နက်ကြီး စူးဝင်ထိခိုက်နေပေသည်။ စာပေအနုပညာနေရာအားလုံးမှာပင် ရာမပုံဝတ္ထုက ထိပ်တန်းမှနေ၍ လွှမ်းမိုးခဲ့လေသည်။ ယိုးဒယားသို့ ရာမယဏဝင်လာခြင်းမှာ ယဝဒီပ (ဂျာဗာကျွန်း) သို့မဟုတ် ကမ္ဘောဒီးယားမှ ဝင်လာခြင်း ဖြစ်ဖွယ်ရှိလေသည်။ ယိုးဒယားအစဉ်အလာ စာတမ်းအမှတ်အသားများတွင် ဘယ်သောအခါက ရာမပုံဝတ္ထုအဖြစ်တွယ်လာသည်ဟု သမိုင်းကြောင်း (ရာဇဝင်နည်း) ကျကျ ဆုံးဖြတ်ချက်မချနိုင်ခဲ့ပေ။ ယိုးဒယားရာဇဝင် စတင်လာသောအချိန် (၁၃၅၀-၁၇၆၇ ခရစ်နှစ်) တွင် ယိုးဒယားယဉ်ကျေးမှုများအတွင်း သို့ ရာမပုံဝတ္ထုက လွှမ်းမိုးပြီးသား ဖြစ်နေခဲ့လေပြီ။ အဆိုပါမှတ်သားချက်တွင် သံသယဖြစ်စရာအကြောင်း အနည်းငယ်မျှ မရှိပေ။

ရာမကိုးကွယ်သော ဘုရင်

ယိုးဒယားနိုင်ငံတော်တခုလုံးကို သိမ်းကျုံးအုပ်စိုးတော်မူခဲ့သော ဘုရင်ရာမခမင်(၁၂၇၅-၁၃၁၇)ခရစ်နှစ် ကိုယ်တိုင် ရာမကို ကိုးကွယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတဦးဖြစ်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုကြ၏။ ထိုခေတ်မတိုင်မီကပင် လူနာမည်များ မြို့နာမည်များတွင် "ရာမ"နှင့်တွဲဘက်ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိခဲ့ကြ၏။ ရာဇဝင်အစဉ်အဆက်တွင်ကား မင်းတိုင်းလိုလို၏ နာမည်တွင် "ရာမ"ပါနေတတ်၏။ မဟာဝဇီရပုဒ္ဓရာမ၊ မဟာမန္တကရာမ၊ သုခဒေဝရာမ စသောအမည်များကို ကြည့်လျှင် ထင်ရှားလှပေသည်။ ဆီတာကို ယိုးဒယားဘာသာအားဖြင့် "ဆီဒါ"ဟုခေါ်ကြ၏။ ဤကဲ့သို့လျှင် ရာမယဏဝတ္ထုတွင် ပါသော အမည်ပေါင်းများစွာ ယိုးဒယားယဉ်ကျေးမှုများအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်နေခဲ့ပေသည်။

ရာမကီနိ

ယနေ့ ယိုးဒယားပြည်တွင် တွေ့နေရသော ရာမပုံဝတ္ထုမှာ ခရစ်နှစ် ၁၇၉၈ ခုနှစ်လောက်က ရေးသားခဲ့သောမူဖြစ်သည်။ ကျက္ကရီမင်းဆက်ကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့သော ဘုရင်မြတ်လက်ထက်တွင် ၎င်းဘုရင်ကြီးက ရာမပုံဝတ္ထုကဗျာကျမ်းကြီးကို ဗန်ကောက်မြို့တွင် ရေးသားစီကုံးစေခဲ့လေသည်။ ယိုးဒယားဘာသာအားဖြင့် ရာမယဏကို "ရာမကီနိ"ဟုခေါ်ကြ၏။ အရပ်သူအရပ်သားများ ရနေကြသော အဖွဲ့အနွဲ့များတွင် ပါသော ရာမပုံဝတ္ထုသဘောမှာ အဆိုပါရာမကီနိမည်သော ကျမ်းလားစကားများနှင့်အတန်ငယ် ကွဲလွဲလျက် ရှိပေသည်။

"ရာမကီနိ"ကျမ်းတကျမ်းလုံးကို သီချင်းဂီတများဖြင့် ရေးစပ်သီကုံးထားသည်ဖြစ်၍ ၎င်းကျမ်းလာ သီချင်းများကို အကနှင့်တွဲ၍ သီဆိုလေ့ရှိကြ၏။ ၎င်းကျမ်းအပြင် အလွန်ရှေးကျသော အရပ်သားသီချင်းများတွင် ရာမပုံဝတ္ထုနှင့်ပတ်သက်သော သီချင်းတိုင်းတစုကိုလည်း တွေ့ရှိရ၏။ ၎င်းသီချင်းများကို ရုပ်သေးကသောအခါ သီဆိုကြ၏။

ယိုးဇယားအက

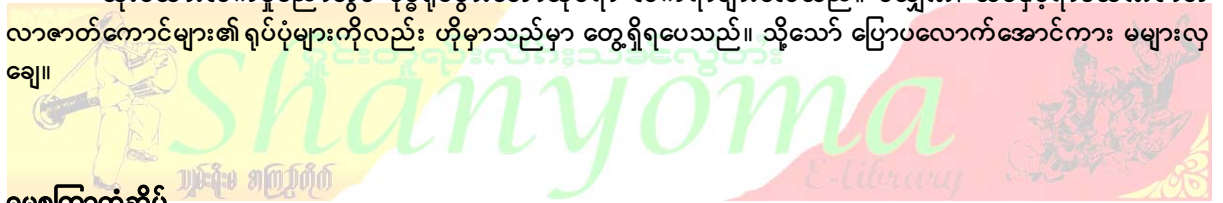
ယိုးဇယားသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ တိုင်းပြည်တပြည် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ယိုးဇယားရာမဝတ္ထုတွင် ပါသော ခေါင်းဆောင်ဇာတ်လိုက်ရာမသည် ထာဝရဘုရားသခင်ကား မဖြစ်နိုင်။ ၎င်းမှာ အယိုချာပြည်ရှင် ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားသောဘုရင်တပါးသာ ဖြစ်သည်။ ယိုးဇယားရာမဝတ္ထု၌ "ရာဝဏ"ကို "ထွဆကန္ဓ"(ခေါင်းဆယ်လုံး)ဟု ခေါ်တွင်၏။ ရာမကပ္ပဲများကို ယိုးဇယားပြည် ကျေးလက်တောရွာနှင့်မြို့များတွင် ရပ်ကွက်အနှံ့အပြား ကပြလေ့ရှိကြ၏။ အကအခုန်သည် ယိုးဇယားဇာတ်ခုံပေါ်တွင် အရေးအပါဆုံး အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်၏။ ယိုးဇယားအကသည် ဣန္ဒြိယအစဉ်အလာအကနှင့်လုံးဝ တူညီလေသည်။ ဣန္ဒြိယတွင် ကလေ့ရှိသော "ကထကလိ"ခေါ် "ဆိုက"မျိုးဖြင့် ယိုးဇယားတွင်လည်း ကပြလေ့ရှိကြ၏။ ဣန္ဒြိယပြည်အကမျိုးနှင့်အလားတူစွာပင် ယိုးဇယားအကတွင်လည်း ကိုယ်ဟန်အနေအထား ယိမ်းနွဲ့ပုံ၊ အထက်ပိုင်းကိုယ်ကို လှုပ်ခါပုံ စသော အမူအရာများမှာ အလွန်အရေးပါလှပေသည်။

အနုပညာနှင့်ဗိသုကာ

ဤကဲ့သို့ပင် အနုပညာရပ်များနှင့်ဗိသုကာအတတ်များတွင်လည်း ဣန္ဒြိယလွှမ်းမိုးမှုမှာ ထင်ရှားလှပေသည်။ ယိုးဇယားအနောက်မြောက်ပိုင်းတွင် တွေ့ရှိရသော အဆောက်အဦပျက်များတွင် ဣန္ဒြိယယဉ်ကျေးမှု စူးဝင်လွှမ်းမိုးခဲ့ကြောင်း အမှတ်အသားများ ထင်ထင်ရှားရှား ပေါ်လွင်နေပေသည်။

လက်မှုပညာ

ယိုးဇယားလက်မှုပညာတွင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ဆိုင်ရာ လက်ရာများလေသည်။ ဗိသျှဏ၊ သီဝနှင့်ရာမယဏဇာတ်လားဇာတ်ကောင်များ၏ ရုပ်ပုံများကိုလည်း ဟိုမှာသည်မှာ တွေ့ရှိရပေသည်။ သို့သော် ပြောပလောက်အောင်ကား မများလှချေ။

ဓမ္မစကြာတံဆိပ်

ယိုးဇယားပြည် တပြည်လုံးတွင် အဆောင်လက်ဖွဲ့အရွယ်အစားမျှစ၍ ပေပေါင်းများစွာ မြင့်သော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များအထိ အရွယ်အစားစား ထုလုပ်ကိုးကွယ်ကြလေသည်။ ၎င်းရုပ်ပွားတော်များကို ကျောက်သား၊ ကြေး၊ မြေနှင့် သစ်သားများဖြင့် ထုလုပ်လေ့ရှိကြ၏။ ဣန္ဒြိယပြည်တွင် ယခုအခါ နိုင်ငံတော် အလံပုံစံအဖြစ် ထည့်သွင်းထားသော ဓမ္မစကြာတံဆိပ်ကို ယိုးဇယားပြည် နေရာအနှံ့အပြားတွင် တွေ့ရှိနိုင်၏။

ဂုတ္တခေတ်လွှမ်းမိုးမှု

မထရာ ဆာရ်နယ်နှင့်အဂ္ဂန္တာဂူများတွင် တွေ့ရသော ပန်းချီကားများ၌ ယိုးဇယားရုပ်ပွားတော်များနှင့်တူသော ပုံတော်များကို တွေ့ရှိရ၏။ ဣန္ဒြိယပြည် ဂုတ္တလက်ထက် လက်မှုပညာများက ယိုးဇယားလက်မှုပညာများအပေါ် အကြီးအကျယ် လွှမ်းမိုးခဲ့ဟန် ရှိလေသည်။

ပြောင်မြောက်သော လက်ရာများ

သို့သော် (၁၃)ရာစုနှောက်တွင် ယိုးဇယားလက်မှုပညာသည် သူ့မူနှင့်သူ ဖြစ်လာခဲ့၏။ ထိုစဉ်အခါက ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များသည် ထူးခြားသော အတွင်းသဘောတော်၏ တည်မတ်ခြင်း၊ မဆုတ်နစ်သောစိတ်ဖြင့် သနားကရုဏာထားတော်မူခြင်းများ၏ သက်ဝင် ရုပ်လုံးပုံဟန်များ ဖြစ်ပေသည်။ အဆိုပါ ရုပ်ပွားတော်များတွင် ယိုးဇယားအနုပညာသည်များသည် သူတို့၏ လက်ရာများကို ပြောင်မြောက်စွာ ဖော်ပြထားကြပေ၏။

ဆင်စီးဟန်ကုန္ဒ

ဗန်ကောက်မြို့ "အရုဏမန္တရ"နှင့် "ပြဘာတမန္တရ"ခေါ်သော ဘုရားကျောင်းဆောင်များတွင် ဦးကင်း ၃ လုံးပါ သောဆင်ရုပ်များပေါ်တွင် "ဣန္ဒ" (သိကြား) စီးနင်းနေဟန် ထုလုပ်ထား၏။

ယိုးဓယားပန်းချီ

ယိုးဓယားပန်းချီအတတ်ပညာတွင်လည်း အခြားယဉ်ကျေးမှုများအလား ဣန္ဒိယပန်းချီအတတ်ပညာ၏လွှမ်းမိုးမှုရှိခဲ့လေသည်။ ရှေးဟောင်းယိုးဓယားပြည် ပန်းချီပညာ ရှုခင်းများကို ဘုရားကျောင်းနံရံများတွင် တွေ့ရ၏။ ဗုဒ္ဓ၏ဖြစ်တော်စဉ်(ဗုဒ္ဓဝင်) ပန်းချီကားများ ဇာတ်နိပါတ်ကားများနှင့် ဣန္ဒိယပုရာဏကျမ်း ပုံဝတ္ထုကားများကို အဆိုပါဘုရားကျောင်းနံရံများ၌ ရောင်မျိုးစုံ ခြယ်မှုန်း၍ ရေးဆွဲထားကြလေသည်။

ဣန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုမှ ယိုးဓယားယဉ်ကျေးမှုသို့ ကူးဝင်လွှမ်းမိုးပုံကို ကျွန်ုပ်တို့ အဘက်ဘက်ကစင် စုံလင်အောင် အတန်ငယ် လေ့လာပြီးနောက် အခေါ်အဝေါ် စကားအသုံးအနှုန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ အဘယ်မျှတူအောင် ကူးဝင်လွှမ်းမိုးလာကြောင်း သိမှတ်နိုင်စေရန် အောက်ပါအတိုင်း တနင်္ဂနွေ စသော နေ့(၇)နေ့အခေါ်အဝေါ်များကို လေ့လာတင်ပြလိုပေသေးသည်။

သက္ကတဘာသာ	ယိုးဓယားဘာသာ
အာဒိတျဝါရ	ဗာနံ အာတိတ်
ကျန္ဒရဝါရ	ဗာနံ ဂျာနံ ဗွိတံး
အင်္ဂါရဝါရ	ဗာနံ အာင်္ဂကာန်
ဗုဓဝါရ	ဗာနံ ပု(တ)
ဗြိဟ(ဆ)ပတိဝါရ	ဗာနံ ပရိဟာတ်
ဆုကြဝါရ	ဗာနံ ဆု(က)
သျှနိဝါရ	ဗာနံ ဆာအို

ဗာနံ

အထက်ပါ သက္ကတဘာသာနှင့်ယိုးဓယားဘာသာ နှိုင်းယှဉ်ချက်တွင် ပါသော ယိုးဓယားဘာသာ "ဗာနံ"မှာ သက္ကတဘာသာ"ဝါ ရ"သဒ္ဒါအပျက် ဖြစ်၏။ ဝါရဟူသည်မှာ မြန်မာဘာသာ"နေ့" ဖြစ်၏။ ဝါ ရ-ဗာရ-(ရ-န)ဗာနံ-ဗာနံ ဟု အဆင့်ဆင့်ပျက်ကာ ယိုးဓယားဘာသာတွင် "ဗာနံ" ဖြစ်၏။

သက္ကတ	ကြားသံ	ယိုးဓယား
(၁)အာဒိတျ	အာဒိက်	အတိတ်
(၂)ကျန္ဒရ	ကျန်	ဂျာနံ
(၃)အင်္ဂါရ	အင်္ဂါရ်	အာင်္ဂကာန်
(၄)ဗုဓ	ဗုဓိ	ပု(တ)

(၅)ဗြိဟ(ဆ)ပတိ	ဗြိဟတ်	ပရိဟာတ်
(၆)ဆုကြ	ဆုက္က	ဆု(က)
(၇)သျှနီ	ဆနီ	ဆာအို

သက္ကတမြန်မာ

သက္ကတဘာသာမှ ယိုးဒယားဘာသာသို့ ပြောင်းပုံကို ပို၍ သဘောပေါက်စေရန် သက္ကတဘာသာမှ မြန်မာသို့ ပြောင်းပုံကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း လေ့လာအပ်၏။

သက္ကတ	မြန်မာ
အာဒိကျ	တနင်္ဂနွေ(နေ)
စ(ကျ)နွရ	တနင်္လာ(လ)
အင်္ဂါရ	အင်္ဂါ
ဗုဓ	ဗုဒ(ဟ)-ဗုဒ္ဓဟူး
ဝါကျ(ဆ)ပတိ	(ဝါ)ကျသပတေး

ကျာသပတေး

အထက်ပါနှိုင်းယှဉ်ချက်များကို လေ့လာကြည့်ရှုသောအခါ သက္ကတဘာသာမှ ယိုးဒယားနှင့်မြန်မာတို့က စကားလုံးများကို ယူပုံမှာ တထပ်တည်းလိုလိုပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ကျာသပတေးနေ့ဟော သဒ္ဓါကို ယူကြရာဝယ် သက္ကတဘာသာ ကျာသပတေးဟော သဒ္ဓါအများ ရှိသည့်အနက် ယိုးဒယားက "ဗြိဟ(ဆ)ပတိ"ကို ယူ၍ မြန်မာက "ဝါကျ(ဆ)ပတိ"ကို ယူလိုက်ပုံမှာ ထူးထူးခြားခြား မှတ်သားဘွယ် ကောင်းလှပေသတည်း။

ဆန်းထွန်း